

Ministerie van Justitie en Veiligheid

Handreiking Particuliere Opvang Oekraïners (POO)

Datum: 1 juni 2024

Versie: 8.1

Voorwoord

Sinds het uitbreken van de oorlog in Oekraïne zijn Oekraïners naar Europese landen gevlucht. De meesten van hen verblijven in directe buurlanden van Oekraïne. In Nederland staan op dit moment ruim 106.000 vluchtelingen uit Oekraïne ingeschreven in de Basisregistratie Personen (BRP).

Opvang blijft nodig

Helaas weten we niet wanneer de oorlog eindigt. Het blijft nodig om vluchtelingen op te blijven vangen. De Europese Commissie heeft besloten om de Richtlijn Tijdelijke Bescherming (RTB) te verlengen. Dit betekent dat vluchtelingen uit Oekraïne in Nederland recht hebben op opvang en medische zorg, maar ook op onderwijs voor kinderen onder de 18 jaar en de mogelijkheid om te werken. Dit geldt tot en met 4 maart 2025.

Gastgezinnen bieden vluchtelingen een thuis

De meeste vluchtelingen uit Oekraïne hebben een opvangplek gekregen van een gemeente. Daarnaast vindt een deel van de vluchtelingen op eigen kracht zelfstandige woonruimte. Als vluchtelingen in eigen woonruimte wonen dan valt dat niet onder de opvang. Maar ook gastgezinnen bieden tijdelijke woonruimte aan vluchtelingen, in hun huizen of op andere geschikte plaatsen. Dat noemen we ook wel Particuliere Opvang. Het is hartverwarmend om te zien hoeveel Nederlanders hun huis hebben geopend voor vluchtelingen. Voor het gastgezin én voor de gast is het samenwonen vaak een bijzondere ervaring. Tegelijkertijd is het een grote verantwoordelijkheid om een tijdelijk thuis te bieden aan vluchtelingen. Het is daarom belangrijk dat gastgezinnen op de hoogte zijn van alles wat daarbij komt kijken.

Handreiking voor gastgezinnen

Dit document is een handreiking voor de opvang van vluchtelingen aan huis: de Handreiking Particuliere Opvang Oekraïners (POO). Particuliere opvang is opvang die niet wordt georganiseerd door de overheid, maar bijvoorbeeld door een gastgezin of een kerk. In deze handleiding vindt u antwoorden op de volgende vragen:

- Hoe kan ik als inwoner van Nederland een opvangplek aanbieden?
- Waar moet ik op letten als ik vluchtelingen opvang?
- Welke hulpmiddelen zijn er voor mijn gast beschikbaar, bijvoorbeeld op het gebied van gezondheidszorg en onderwijs?

De handleiding is opgesteld door de Rijksoverheid, samen met de Vereniging van Nederlandse Gemeenten.

Inhoud

	Voorwoord	2
	1. Voor wie is de opvang bedoeld?	4
	2. De aanmelding	5
	3. Afspraken over het inwonen	8
	4. Waar moet u op letten als gastgezin	9
	5. De gasten vertrekken	11
	6. Verschillende manieren van wonen	14
	7. Financiële vergoedingen voor vluchtelingen uit oekraïne	15
	8. Gezondheidszorg	19
	9. Onderwijs	21
	10. Werken	23
	11. Aansprakelijkheidsverzekering	24
	12. Uitkeringen en toeslagen van het gastgezin	25
	13. Huisdieren	27
	14. Kind geboren in Nederland	28
	15. Als iemand overlijdt	29
	16. Contact met de Oekraïense ambassade	30
	17. (Particuliere) opvang voor derdelanders	31

1. Voor wie is de opvang bedoeld?

In beginsel hebben de volgende groepen op grond van de Richtlijn Tijdelijke Bescherming (RTB) recht op opvang in Nederland:

- Vluchtelingen uit Oekraïne met de Oekraïense nationaliteit.
- Vluchtelingen uit Oekraïne met een andere nationaliteit en een permanente Oekraïense verblijfsvergunning.
- Vluchtelingen uit Oekraïne met een andere nationaliteit en een Oekraïense (tijdelijke) asielstatus.

Nadat een ontheemde zich heeft ingeschreven in de BRP, moet hij zich binnen vier weken melden bij de IND. De IND toetst op dat moment of wordt voldaan aan de overige voorwaarden die gelden voor tijdelijke bescherming, zoals de datum van uitreis. Voor meer informatie met betrekking tot de voorwaarden en eisen inzake de Richtlijn Tijdelijke Bescherming, raadpleeg de website van de IND [WI 2022/17 Richtlijn tijdelijke bescherming Oekraïne en asielpcedure](#).

Opvang van derdelanders

Sommige vluchtelingen die niet de Oekraïense nationaliteit hebben, hadden in Oekraïne een tijdelijke verblijfsvergunning, zoals een werk- of studievizum, toen de oorlog uitbrak. We noemen deze mensen ook wel derdelanders. Tot 19 juli 2022 kon deze groep mensen zich voor tijdelijke bescherming bij een gemeente melden, daarna niet meer.

Opvang van alleenstaande minderjarigen

Er gelden speciale regels voor Oekraïense kinderen die zijn gevlucht zonder een ouder in Nederland. Deze kinderen zijn kwetsbaar en zitten in een moeilijke situatie. Als kinderen in een gastgezin gaan wonen, dan let de gemeente op deze kinderen. Het is belangrijk om aan alle vluchtelingen met kinderen die u opvangt te vragen hoe het toezicht op de kinderen is geregeld. Meer informatie over kinderen zonder begeleiding kunt u op de volgende websites vinden:

- Kinderbescherming: <https://www.kinderbescherming.nl/themas/minderjarige-vreemdelingen> uit Oekraïne.
- Unicef: <http://www.unicef.nl/ons-werk/noodhulp/oekraïne/onbegeleide-kinderen-uit-oekraïne>.

Een kind dat zonder ouder in Nederland aankomt, wordt door de gemeente aangemeld bij Nidos. Bent u een gastgezin, dan moet u zelf bij de gemeente melden dat u een kind opvangt. Nidos voert een gesprek met het kind en, als dat mogelijk is, met de ouders op afstand.

Als er een gastgezin is gevonden dat het kind wil opvangen, dan meldt Nidos dat bij de Raad voor de Kinderbescherming. De Raad van de Kinderbescherming kan een onderzoek uitvoeren naar de achtergrond van het mogelijke gastgezin. Het Nidos bekijkt ook of het aanvragen van tijdelijke voogdij nodig is. Een gastgezin kan nooit de voogdij krijgen over het kind. Meer informatie over het opvangen van alleenstaande minderjarige vluchtelingen uit Oekraïne is te vinden op [Stichting Nidos | Oekraïense AMV's + Opvang](#).

2. De aanmelding

Het is belangrijk dat de vluchteling uit Oekraïne het gehele aanmeldproces doorloopt. Gedurende dit aanmeldproces wordt namelijk gecontroleerd of hij binnen de doelgroep van de RTB valt en dus recht heeft op tijdelijke bescherming in Nederland. Het aanmelden verloopt in verschillende stappen:

1. Inschrijven bij de gemeente

Nadat de vluchteling uit Oekraïne een opvangplek bij een gemeentelijke opvang of bij een particuliere opvang heeft gekregen, moet de vluchteling zich inschrijven in de Basisregistratie Personen (BRP) van de gemeente waar hij verblijft. Vluchtelingen uit Oekraïne kunnen alleen worden opgevangen als ze zich inschrijven in de BRP. Het is belangrijk dat uw gasten uit Oekraïne zich zo snel mogelijk inschrijven bij uw gemeente. Kijk op de website van uw gemeente voor het maken van een afspraak en om te zien welke documenten uw gast mee moet nemen naar de afspraak.

Documenten voor inschrijving in de BRP

Voor het inschrijven moeten de vluchtelingen een aantal documenten meenemen, zoals een paspoort.

Als uw gast deze documenten niet bij zich heeft, maar wel Oekraïens is, dan kan hij of zij vervangende documenten als volgt aanvragen:

Tijdelijke identiteitsbewijzen (CID) die eerder door de ambassade van Oekraïne werden afgegeven aan personen met alleen een intern paspoort, worden niet langer massaal afgegeven. Vanaf oktober 2023 zijn deze alleen gereserveerd voor strikt humanitaire gevallen en worden ze alleen afgegeven aan militairen die in ziekenhuizen worden behandeld of aan wilsonbekwame personen.

De regering van Oekraïne heeft het uitrollen van een breed netwerk van paspoortkantoren in heel Europa afgerond. Deze paspoortkantoren fungeren als frontoffice van de Staatsmigratiedienst en voorziet Oekraïense burgers van reispassen, nationale identiteitsbewijzen en rijbewijzen, terwijl het tegelijkertijd de Oekraïense consulaten en ambassades ondersteunt bij hun werk.

Burgers die niet in staat zijn om online een afspraak te maken met de ambassade, worden doorgestuurd naar het dichtstbijzijnde paspoortkantoor in Keulen, Duitsland, dat meer dan 8 paspoortstations heeft voor identificatie- en documentatiedoeleinden.

Vanaf 14 november 2023 kunnen de aanvragen voor zowel het interne paspoort (nationale identiteitskaart) als het reisdocument daar persoonlijk worden ingediend met en zonder voorafgaande afspraak.

Adres: Händelstraße 25-29, 50674 Köln, Duitsland

Email: info@dpdok.com.ua

backup email: pr.passportservice@gmail.com

Website: <https://cologne.pasport.org.ua/>

In Berlijn is ook een paspoortkantoor:

Adres: Am Treptower Park 14, 12435 (2de verdieping).

In geval van dringende, humanitaire zaken kan de Oekraïense ambassade in Den Haag helpen. (zie H15, p.17)

Alle consulaire diensten worden alleen op afspraak aangeboden, personen kunnen online een afspraak maken via <https://go.mfa.gov.ua/>

Personen uit Oekraïne zonder de Oekraïense nationaliteit moeten naast hun paspoort ook hun permanente Oekraïense verblijfsvergunning of tijdelijke Oekraïense asielvergunning laten zien aan de gemeente. Hebben zij deze documenten niet bij zich, dan zal de IND hun herkomst en identiteit verder onderzoeken. Niet-Oekraïense personen met een tijdelijke Oekraïense verblijfsvergunning zonder asielstatus kunnen zich niet meer in de BRP inschrijven. In het geval zij in Nederland asiel zouden willen aanvragen, kunnen zij zich melden bij het aanmeldcentrum van de IND in Ter Apel.

Inschrijving BRP en het leefgeld

De gemeente keert het leefgeld uit aan de vluchtelingen uit Oekraïne. Daarvoor controleert de gemeente of de vluchteling al in de BRP staat ingeschreven. Het is wel mogelijk om tijdelijk het leefgeld uit te keren aan vluchtelingen die zich nog niet hebben (kunnen) inschrijven in de BRP. Bijvoorbeeld omdat zij kortgeleden zijn aangekomen in Nederland of omdat zij nog documenten moeten krijgen van de ambassade. Het leefgeld voor minderjarigen wordt aan de ouder of verzorger (begeleider) uitgekeerd.

Ontvangst BSN

Na het inschrijven in de BRP ontvangt de vluchteling aan het loket of per brief zijn persoonlijke Burgerservicenummer (BSN). Het BSN is een eigen persoonsnummer voor contact met de overheid. De vluchteling heeft dit nummer nodig om de afspraak bij de IND te maken (zie stap 2). Na ontvangst van het BSN kan de vluchteling ook een DigiD aanvragen om zo digitaal zijn zaken te regelen.

Verhuizing en de BRP

Als uw gast verhuist, moet hij of zij dit laten weten aan de gemeente. Verhuist de vluchteling naar een andere gemeente, dan moet hij of zij de verhuizing ook aan de nieuwe gemeente doorgeven. Vanaf de volgende maand zal de nieuwe gemeente dan namelijk het leefgeld uitkeren.

2. Verblijfsbewijs voor de vluchteling uit Oekraïne

Een vluchteling kan alléén laten zien dat hij onder de Richtlijn Tijdelijke Bescherming valt als hij in het bezit is van een sticker of O-document in combinatie met de brief van de IND. Het is verplicht om dit verblijfsbewijs binnen 4 weken na inschrijving BRP af te halen. Deze verblijfsbewijzen en brieven worden afgegeven door de IND. Alleen met dit verblijfsbewijs kan de vluchteling laten zien dat hij mag verblijven en/of werken in loondienst zonder tewerkstellingsvergunning.

De vluchteling is verantwoordelijk om de afspraak bij de IND te maken en daar te verschijnen. Wel kan de gemeente bij de inschrijving in de BRP ervoor kiezen om de afspraak met de IND voor de vluchteling te maken. Met het BSN-nummer kan de vluchteling een afspraak maken met de IND via deze [website](#). De vluchteling moet minstens 1 week ingeschreven staan in de BRP voordat hij zijn afspraak heeft bij de IND-stickerlocatie. Kijk op de website van de IND welke documenten de vluchteling mee moet nemen naar de afspraak. Deze afspraak moet binnen vier weken na de inschrijving in de BRP plaatsvinden. Indien de ontheemde niet binnen de gestelde termijn van vier weken op afspraak bij de IND-stickerlocatie is verschenen, zal de IND een voornemen tot buitenbehandelingstelling van het verzoek om tijdelijke bescherming en de asielaanvraag versturen. De persoon heeft vervolgens vier weken de tijd om alsnog op de afspraak bij de IND te verschijnen. Doet hij dit niet, dan neemt de IND een beschikking tot buitenbehandelingstelling van het verzoek om tijdelijke bescherming en de asielaanvraag. Ook neemt de IND een terugkeerbesluit. Dit betekent dat de persoon geen recht meer heeft om in Nederland te verblijven.

Als de vluchteling een verblijfsbewijs ontvangt van de IND heeft hij het hele aanmeldproces doorlopen. Hij heeft recht op opvang en voorzieningen zoals leefgeld of zorg. Na het ontvangen van een verblijfsbewijs mag de vluchteling ook werken in loondienst.

3. Afspraken over het inwonen

Onderdak bieden aan vluchtelingen is voor gastgezin én gast vaak een bijzondere ervaring met mooie momenten. Tijdens het verblijf van de gasten ontstaan er vaak vriendschappen. Het gastgezin en de gast leren veel van elkaars achtergronden, cultuur en geschiedenis. Die ervaring is meestal ook mooi voor de sociale kring van het gastgezin: burens, vrienden, familie.

Tegelijk is de periode in Nederland voor vluchtelingen uit Oekraïne een moeilijke periode. Ze moesten plotseling hun land verlaten en hebben een zware tijd achter de rug. Ze hebben veel zorgen om familie en vrienden en om de situatie in Oekraïne. Ook hun verblijf in Nederland, een onbekende omgeving, kan zwaar zijn.

Waar moet u op letten als gastgezin?

Om prettig te kunnen samenleven en de vluchteling zo goed mogelijk te kunnen helpen, is het belangrijk om duidelijke afspraken met elkaar te maken. Hieronder geven we de belangrijkste aandachtspunten en [tips](#):

1. Zorg dat u er als gastgezin niet alleen voor staat. Betrek vrienden, burens en familie bij de opvang en zorg samen voor de begeleiding.
2. Wees open tegen uw gasten en maak alles bespreekbaar. Pas wel op met de 'Hollandse directheid': denk goed na over uw woorden, het is belangrijk om duidelijk én beleefd te zijn.
3. Bied uw gasten privacy. Ze hebben een eigen kamer nodig en tijd om zich terug te trekken.
4. Wees niet verbaasd als uw gasten veel op hun telefoon kijken; het nieuws uit Oekraïne en contact via social media zijn voor hen belangrijk.
5. Maak duidelijke, handige afspraken. Bijvoorbeeld over eten, douchen, het licht uitdoen, de sleutel, opruimen, enzovoort.
6. Let goed op tekenen van stress en overspannenheid. Als het nodig is, regel dan een bezoek aan de dokter of overleg met de vrijwilliger van het Leger des Heils. Als gastgezin hoeft u niet alle hulp zelf te bieden, maar u kunt wel helpen bij het vinden van de juiste hulp.
7. Probeer voor zowel kinderen als voor volwassenen een dagprogramma te regelen, bijvoorbeeld met onderwijs, sport en manieren om te ontspannen. Bekijk of het mogelijk is om bij een sportclub of vereniging in uw omgeving aan te sluiten.
8. Vraag uw gast gerust om kleine klusjes in huis te doen, zoals koken of oppassen. Veel gasten doen graag iets terug voor hun gastgezin.
9. Bij lastige situaties of als het samenwonen niet meer gaat, neem dan contact op met uw gemeente of raadpleeg de [website RHNL](#).

4. Waar moet u op letten als gastgezin

Als gastgezin kunt u veel voor een ander betekenen. Wel is het belangrijk om geïnformeerd te zijn en goede ondersteuning te krijgen, zodat de tijdelijke opvang aan huis voor gast en gastgezin prettig en veilig is.

In Nederland zijn er landelijke en lokale organisaties die vluchtelingen uit Oekraïne helpen om een gastgezin te vinden. Informatie over de verschillende soorten opvang vindt u op <https://www.refugeehelp.nl/nl/ukrainian-refugee>.

Het consortium RefugeeHomeNL (een samenwerking tussen het Rode Kruis, Vluchtelingenwerk Nederland, het Leger des Heils en Takecarebnb) stopt eind 2023 met de begeleiding en matching van gastgezinnen en vluchtelingen uit Oekraïne in de particuliere opvang. Vanaf 25 augustus 2023 is het niet meer mogelijk voor nieuwe gastgezinnen of vluchtelingen uit Oekraïne om zich aan te melden bij RefugeehomeNL. Gastgezin <https://www.rhnl.nl>, waarop meer informatie te vinden is over de particuliere opvang.

Onderdak bieden is voor gastgezin en gast een bijzondere ervaring met mooie én verdrietige kanten. Voor vluchtelingen uit Oekraïne kan hun verblijf in Nederland, in een nieuwe omgeving, zwaar zijn. Wat kunt u doen voor een gast die u opvangt?

Waar moet u rekening mee houden?

- Misleiding: de vluchteling krijgt een aanbod voor werk dat 'te goed is om waar te zijn'.
- Controle: de vluchteling heeft geen eigen identiteitspapieren, maar is afhankelijk van anderen. Iemand anders doet het woord voor de vluchteling.
- Slechte werksituatie: de persoon moet veel werken onder slechte omstandigheden en krijgt weinig betaald.
- Mishandeling: je ziet blauwe plekken of andere sporen van lichamelijke mishandeling.
- Angst: de persoon lijkt bang te zijn voor iemand of doet geheimzinnig over zijn of haar werk.

Daarnaast is het belangrijk dat u de vluchtelingen uit Oekraïne helpt om zich in te schrijven bij de gemeente. Na hun inschrijving zijn ze bij de gemeente bekend en kunnen zij op een veilige en legale manier verblijven en gaan werken. Verder kunt u ze wijzen op informatie over gezond en veilig werken: www.workinnl.nl. Heeft u specifieke vermoedens of vragen over arbeidsuitbuiting, dan kunt u terecht bij [FairWork](#). Als u specifieke vermoedens of vragen heeft over mensenhandel, dan kunt u terecht bij het Coördinatiecentrum tegen mensenhandel ([Comensha](#)).

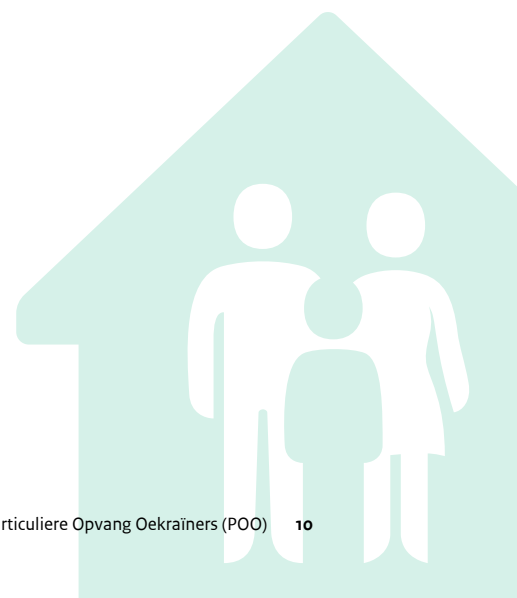
Hulp voor vluchtelingen

Het Rode Kruis en VluchtelingenWerk Nederland helpen vluchtelingen uit Oekraïne met hun vragen. Uw gast kan daarvoor zelf contact opnemen met de Rode Kruis WhatsApp Hulplijn. Informatie over allerlei belangrijke onderwerpen kunnen uw gasten krijgen via refugeehelp.nl. Ze kunnen via deze website online in gesprek gaan met een medewerker van VluchtelingenWerk, of langskomen bij een van de lokale inloopsprekuren van VluchtelingenWerk Nederland. Deze bevinden zich in de meeste gemeentelijke opvangs voor Oekraïners. Kijk voor de locaties op refugeehelp.nl

VluchtelingenWerk Nederland organiseert daarnaast verschillende trainingen en voorlichtingsbijeenkomsten ter bevordering van participatie in de samenleving. Bijvoorbeeld op het gebied van ouderschapsondersteuning, budgettering en inzicht in financiën, psychosociale ondersteuning, thema avonden, webinars en activiteiten voor kinderen. Deze diensten zijn mogelijk interessant voor uw gast. U kunt contact opnemen met uw gemeente over de mogelijkheden voor uw gast om aan te sluiten.

Als uw gast behoefte heeft aan een (sport)vereniging of geestelijke verzorging, dan kunt u als gastgezin contact opnemen met een lokale vereniging, religieuze instelling of www.nlvoorelkaar.nl.

5. De gasten vertrekken

Er kunnen verschillende redenen zijn om te stoppen met de opvang van vluchtelingen uit Oekraïne bij u thuis. Bent u als gastgezin aangemeld bij **RefugeeHomeNL**, dan begeleidt **RefugeeHomeNL** tot eind 2023 zowel u als de vluchteling(en) op het moment van het vertrek. De vluchteling kan vervolgens kiezen uit verschillende andere opties:

1. Een andere particuliere opvangplek (gasthuishouden).
2. Een plek binnen de gemeentelijke opvang (GOO).
3. Een zelfstandige woonruimte vinden.
4. Terugkeer naar Oekraïne of een ander land van herkomst.
5. Zelfstandige woonruimte vinden (huur, koop, kamer, shortstay, pension, woningprojecten specifiek voor vluchtelingen uit Oekraïne, e.d.)

Hieronder leggen we de verschillende opties verder uit.

1. Een ander gasthuishouden

Als de vluchteling wil verhuizen naar een andere particuliere opvangplek, dan zoekt hij of zij zelf naar een ander gasthuishouden. Dit kan via sociale contacten of via lokale hulporganisaties. Het is belangrijk dat de vluchteling zich inschrijft in de Basisregistratie Personen (BRP) van de nieuwe gemeente, op het nieuwe adres binnen 5 werkdagen. Door het doorgeven van deze verhuizing in de BRP zal er automatisch een melding worden gegeven aan de oude gemeente. De oude gemeente neemt vervolgens de juiste stappen om de voorzieningen in deze gemeente te beëindigen.

2. Een plek binnen de gemeentelijke opvang

Valt de vluchteling onder de Richtlijn Tijdelijke Bescherming (RTB), dan houdt hij of zij recht op opvang. De vluchteling kan zich bij de gemeente melden en vragen om een plaats in de gemeentelijke opvang. Als daar geen plek (meer) is, dan neemt deze gemeente contact op met de veiligheidsregio. De veiligheidsregio vraagt (tot 1 januari 2024) bij het KCIO een bovenregionale verplaatsing aan als er in de eigen regio geen plek meer is.

3. Terugkeer naar Oekraïne of land van herkomst

Wie definitief uit Nederland vertrekt, moet zich laten uitschrijven uit de BRP.

Oekraïense burgers die definitief willen terugkeren naar Oekraïne kunnen terecht bij de Dienst Terugkeer & Vertrek (DT&V): [Hulp bij terugkeer naar Oekraïne | Nieuwsbericht | Dienst Terugkeer en Vertrek](#). Om zich aan te melden voor hulp bij terugkeer moeten ze een digitaal [formulier](#) invullen.

Als een Oekraïner na het gesprek met de DT&V besluit om definitief uit Nederland te vertrekken, dan moet hij of zij dit melden bij de IND. Daarbij moet ook de lopende asielpcedure bij de IND worden ingetrokken. Dat kan met het intrekkingformulier van de IND: [Verklaring vrijwillig vertrek uit Nederland \(ind.nl\)](#). Als dit formulier is geprint, ingevuld én ondertekend, dan kan de ontheemde het inleveren bij een medewerker van de DT&V of opsturen naar: IND Directie Asiel & Bescherming, Postbus 18, 9560 AA Ter Apel. Indien de Oekraïner een sticker op een inlegvel of een O-document heeft gekregen, moet deze worden geretourneerd aan de IND.

Niet-Oekraïense burgers die willen terugkeren naar hun land van herkomst, kunnen contact opnemen met de [Internationale Organisatie voor Migratie Nederland \(IOM\)](#). IOM kan hen adviseren en ondersteunen bij het regelen van reisdocumenten en eventueel het boeken van een vliegticket. Ook voor hen geldt dat zij dit dienen te melden bij de IND (intrekken asielaanvraag) en bij de gemeente (BRP).

Meer informatie over de regels van definitief vertrek voor ontheemden kunt u navragen bij uw gemeente.

Onaangekondigd vertrek

Onaangekondigd vertrek kan ertoe leiden dat het leefgeld blijft doorlopen terwijl iemand al is vertrokken. Dit geld kan later worden teruggevorderd. Het is dus aan te raden om het vertrek wel aan de gemeente door te geven, om problemen achteraf te voorkomen.

Definitief vertrek

Als uw gast definitief uit Nederland wil vertrekken, moet hij of zij dat bij de gemeente melden en wordt hij/zij uit de BRP uitgeschreven. Ook moet uw gast vóór vertrek de aanvraag van tijdelijke bescherming intrekken bij de IND. Daarvoor heeft uw gast een formulier in de Oekraïense taal nodig, te vinden op de website van de IND: [Verklaring vrijwillig vertrek uit Nederland \(ind.nl\)](#). Het leefgeld en de andere verstrekkingen stoppen vanaf de maand daarna. Meer informatie over de regels voor tijdelijk en definitief vertrek staat in de [Handreiking Gemeentelijke Opvang Oekraïners](#).

Oekraïense burgers die definitief willen terugkeren naar Oekraïne kunnen terecht bij de Dienst Terugkeer & Vertrek (DT&V): [Hulp bij terugkeer naar Oekraïne | Nieuwsbericht | Dienst Terugkeer en Vertrek](#). Om zich aan te melden voor hulp bij terugkeer moeten ze een digitaal [formulier](#) invullen.

Als een Oekraïner na het gesprek met de DT&V besluit om definitief uit Nederland te vertrekken, dan moet hij of zij dit melden bij de IND. Daarbij moet ook de lopende asielprocedure bij de IND worden ingetrokken. Dat kan met het intrekkingformulier van de IND: [Verklaring vrijwillig vertrek uit Nederland \(ind.nl\)](#). Als dit formulier is geprint, ingevuld én ondertekend, dan kan de ontheemde het inleveren bij een medewerker van de DT&V of opsturen naar: IND Directie Asiel & Bescherming, Postbus 18, 9560 AA Ter Apel. Indien de Oekraïner een sticker op een inlegvel of een O-document heeft gekregen, moet deze worden geretourneerd aan de IND.

Niet-Oekraïense burgers die willen terugkeren naar hun land van herkomst, kunnen contact opnemen met de [Internationale Organisatie voor Migratie Nederland \(IOM\)](#). IOM kan hen adviseren en ondersteunen bij het regelen van reisdocumenten en eventueel het boeken van een vliegticket. Ook voor hen geldt dat zij dit dienen te melden bij de IND (intrekken asielaanvraag) en bij de gemeente (BRP).

Meer informatie over de regels van definitief vertrek voor ontheemden kunt u navragen bij uw gemeente.

Terugkeer in Nederland

Als een vluchteling uit Oekraïne na een periode in het buitenland terugkeert naar Nederland, meldt hij of zij zich opnieuw bij de gemeente en de IND. Als de vluchteling bij terugkeer zijn of haar opvangplek is kwijtgeraakt en het leefgeld is stopgezet, dan wordt beoordeeld of hij of zij op het moment van terugkeer voldoet aan de geldende regels. Is dit zo, dan heeft hij of zij opnieuw recht op opvang en leefgeld. Als de vluchteling uit Oekraïne uit de BRP is uitgeschreven, moet de inschrijving opnieuw gebeuren. Ook moet er opnieuw een afspraak worden gemaakt bij de IND. Het gastgezin kan de gast hierin ook ondersteunen, omdat anders in de BRP de gast altijd nog bij het gasthuishouden blijft ingeschreven staan met mogelijke gevolgen voor uitkeringen etc.

6. Verschillende manieren van wonen

De meeste vluchtelingen uit Oekraïne worden opgevangen in de gemeentelijke of particuliere opvang. Hierbij is er geen sprake van huur, maar is dit een vorm van bruikleen. Zodra het vrijwillig samenwonen wordt geformaliseerd met bijvoorbeeld een huurovereenkomst, is van Particuliere Opvang geen sprake meer en is het te adviseren dat u zich goed laat informeren over de regels rondom huur, zoals rondom huurbescherming.

Particuliere opvang

Naast gemeenten stellen ook particulieren in Nederland woonplek beschikbaar aan vluchtelingen uit Oekraïne. Voorbeelden van particuliere opvangplekken zijn:

- Kamer(s) bij een gastgezin.
- Een vakantiewoning of huis waar het gastgezin zelf niet woont.
- Woonruimte aangeboden door een bedrijf of instelling.

Vluchtelingen in de particuliere opvang betalen geen huur. Ook mag de eigenaar van de woonplek geen vergoeding vragen aan de vluchteling uit Oekraïne. Het is aan het gastgezin en de vluchteling uit Oekraïne om gezamenlijk afspraken te maken over een eventuele bijdrage in de kosten voor gas, licht en water. Deze vrijwillige bijdrage kan nooit meer zijn dan de wooncomponent van het leefgeld die de vluchteling uit Oekraïne per maand ontvangt: 80,91 euro. (Zie ook hoofdstuk 7: Financiële vergoedingen.)

Op kamers bij iemand in huis (hospitaverhuur)

Als een vluchteling uit Oekraïne zelf één of meerdere kamers huurt in een woning waar de eigenaar ook woont, noemen we dat hospitaverhuur. De vluchteling betaalt dan huur aan de eigenaar. Deze manier van huren is een vorm van (on)zelfstandige sociale huur. Daarom gelden er regels voor de verhoging van de huur: de verhuurder mag de huur maximaal verhogen met percentages die de overheid bepaalt.

Bij hospitaverhuur geldt er een proefperiode van negen maanden; verhuurders kunnen de huur binnen de eerste negen maanden (met een opzeggingstermijn van drie maanden) zonder reden opzeggen. Na die eerste negen maanden geldt de gewone huurbescherming. Verhuurders kunnen de huur dan alleen opzeggen met een reden die de wet [Wet- en regelgeving hospita verhuur](#) goedkeurt. Als de huurder niet met de opzegging akkoord gaat, kan alleen de rechter de huur beëindigen. Let op: de ontheemde heeft bij zelfstandige huur geen recht op leefgeld.

Woonruimte huren

Vluchtelingen uit Oekraïne kunnen ook zelf een woning huren. Ze hebben dan dezelfde rechten en plichten als Nederlanders die een woning huren. Meer informatie hierover is te vinden op [Refugeehelp.nl](#) of via de gemeente. Let op: vluchtelingen die zelf een (deel van een) woning huren, verblijven niet in de gemeentelijke of particuliere opvang. Ze hebben daarom geen recht op leefgeld.

7. Financiële vergoedingen voor vluchtelingen uit oekraïne

Leefgeld voor vluchtelingen uit Oekraïne

Sinds 1 april 2022 geldt de Regeling opvang ontheemden Oekraïne (RooO). Sinds die datum kunnen vluchtelingen uit Oekraïne leefgeld ontvangen van de gemeente. Als de vluchteling uit Oekraïne in een eigen woonruimte woont (bijvoorbeeld een zelf of door een gezinslid gehuurde of gekochte woning), of inkomsten uit arbeid of een loondervingsuitkering heeft, dan heeft de vluchteling uit Oekraïne geen recht op leefgeld.¹ Het leefgeld is een maandelijkse vergoeding voor hun belangrijkste kosten. Het leefgeld in de particuliere opvang bestaat uit 3 delen: een bedrag voor voedsel, een bedrag voor kleding en persoonlijke uitgaven en een bedrag voor wonen. Het bedrag voor wonen heet de wooncomponent. Meer informatie over het leefgeld is te vinden in dit [factsheet](#)

In de tabel hieronder leest u de huidige bedragen voor kleedgeld, eetgeld en de extra toelage. De hoogte van de bedragen hangt af van de leeftijd van de vluchteling en van de grootte van het gezin.

Tabel bedragen kleedgeld, eetgeld en extra toelage per vluchteling per maand.

Leeftijd vluchteling en grootte van het gezin	Kleedgeld	Eetgeld	Extra toelage
Alle leeftijden, individuele vluchteling zonder gezin	€ 60,71	€ 242,48	€ 80,91
Vluchteling is 18 jaar of ouder, gezin bestaat uit 2 personen	€ 60,71	€ 242,48	€ 80,91
Vluchteling is 18 jaar of ouder, gezin bestaat uit 3 personen	€ 60,71	€ 193,98	€ 80,91
Vluchteling is 18 jaar of ouder, gezin bestaat uit 4 personen of meer	€ 60,71	€ 169,74	€ 80,91
Vluchteling is jonger dan 18 jaar, gezin bestaat uit 2 personen	€ 60,71	€ 200,65	€ 80,91
Vluchteling is jonger dan 18 jaar, gezin bestaat uit 3 personen	€ 60,71	€ 160,64	€ 80,91
Vluchteling is jonger dan 18 jaar, gezin bestaat uit 4 personen of meer	€ 60,71	€ 140,34	€ 80,91

¹ De ministeriële regeling is hier te vinden: <https://wetten.overheid.nl/BWBR0046503/>

Voorbeeld: een gezin bestaat uit 2 vluchtelingen. Ze krijgen geen maaltijd in een opvanglocatie van de gemeente. Ze wonen bij een gastgezin. 1 vluchteling is 34 jaar en 1 vluchteling is 5 jaar. De vluchteling van 34 jaar heeft geen werk.

- De vluchteling van 34 jaar krijgt € 60,71 kleedgeld + € 242,48 eetgeld + € 80,91 extra toelage. Dat is € 384,10 leefgeld.
- De vluchteling van 5 jaar krijgt € 60,71 kleedgeld + € 200,65 eetgeld + € 80,91 extra toelage. Dat is € 342,27 leefgeld.
- In totaal krijgt dit gezin elke maand € 384,10 + € 342,27 = € 726,37 leefgeld.

Als een vluchteling uit Oekraïne halverwege een maand aankomt, kan de gemeente het leefgeld uitkeren naar rato van het aantal dagen. Vanaf de eerstvolgende maand kan de gemeente het hele bedrag uitkeren.

Wooncomponent

Het bedrag voor wonen is bedoeld voor vluchtelingen uit Oekraïne die in een gastgezin wonen. Ze kunnen hiermee betalen voor de dagbesteding en activiteiten buitenshuis. Vluchtelingen kunnen dit bedrag ook gebruiken om vrijwillig bij te dragen aan de kosten van het gastgezin, bijvoorbeeld voor energie. Hierover kunnen de gast en het gastgezin samen afspraken maken. Het is verstandig om die afspraken vast te leggen voordat het samenwonen begint, zodat gastgezin en gast dezelfde verwachtingen hebben. Het NIBUD bepaalt de hoogte van de wooncomponent. Per 1 oktober 2023 is de hoogte van de wooncomponent verlaagd. Dit komt voornamelijk voort uit door lagere energietarieven.

Uitkering van het leefgeld

Regelgeving over de hoogte van het leefgeld is te vinden in de [RooO](#). Daarnaast is op de site van de Rijksoverheid voor gemeenten een [factsheet](#) over de aanpassingen van de RooO gepubliceerd. Gemeenten keren het leefgeld op de eerste van elke kalendermaand uit. Of een naar rato berekend bedrag indien de ontheemde zich na deze dag meldt voor opvang en leefgeld. Gemeenten hebben een keuze in de wijze waarop zij het leefgeld uitkeren: dit kan via uitkering op een bankrekening, op 'money cards' (prepaid pinpassen) of contant. Uitkering op een bankrekening geniet de voorkeur. Hoewel het inmiddels mogelijk is voor een ontheemde om een Nederlandse bankrekening te openen, zal dat niet in alle gevallen lukken. De meeste banken vragen naast een BSN-nummer ook om een geldig biometrisch paspoort, waarover niet iedereen zal beschikken. Daarom is het uitkeren via money cards of contant ook mogelijk. Meer informatie over de mogelijkheden voor Oekraïense ontheemden om in Nederland te bankieren en te betalen is te vinden op de site van Betaalvereniging Nederland [Mogelijkheden voor Oekraïense vluchtelingen om te bankieren en betalen - Betaalvereniging Nederland](#) en via [RefugeeHelp - Hoe open ik een bank account in Nederland?](#)

Bij het uitkeren van verstrekkingen kan de gemeente er ook voor kiezen een van de componenten van het leefgeld (voor voedsel en/of voor kleding en andere persoonlijke uitgaven) in natura te verstrekken. Bij de uitkering van het leefgeld is het in eerste instantie niet van belang of een ontheemde al is ingeschreven in de Basisregistratie Personen (BRP), ook al verdient het per ommekeer inschrijven in de BRP wel de voorkeur. Op deze wijze blijft het voor een gemeente mogelijk om leefgeld te verstrekken aan ontheemden die zich nog niet hebben kunnen inschrijven in de BRP. Bijvoorbeeld in het geval dat zij recentelijk zijn gearriveerd in Nederland of omdat zij nog documenten

moeten verkrijgen van de ambassade alvorens BRP inschrijving mogelijk is. Indien het nog niet kunnen inschrijven in de BRP niet te wijten is aan de ontheemde, dan wordt de gemeente geadviseerd om hier coulant mee om te gaan. Voor behoud van opvang in de GOO en het leefgeld is het van belang dat ontheemden zich (alsnog) zo spoedig mogelijk inschrijven in de BRP, conform de Wet BRP binnen 5 werkdagen.

De uitkering van het leefgeld dat is bedoeld voor een alleenstaande minderjarige, wordt afhankelijk van opvang op verschillende manieren uitgekeerd. Indien een alleenstaande minderjarige onder gezag van Nidos valt, waarbij deze zoals hierboven vermeld, door hen in opvang wordt voorzien, wordt het leefgeld door Nidos uitgekeerd. Voor een alleenstaande minderjarige in de gemeentelijke opvang geldt dat leefgeld dient te worden uitgekeerd aan de vastgestelde voogd.

Ook voor ontheemden in de particuliere opvang is het van belang om de inschrijving in de BRP zo snel mogelijk te doen (in principe binnen vijf werkdagen). Op deze manier kan misbruik van de RooO worden voorkomen, zoals uitbuiting van ontheemden of beroep op het leefgeld door personen die hierop geen recht hebben.

Hoogte van het leefgeld

Voor personen die in de particuliere opvang Oekraïners (POO) verblijven, is daarnaast ook een wooncomponent beschikbaar. Informatie hierover is voor gemeenten te vinden in de [RooO](#) en de [factsheet](#). Voor de particulieren die thuis ontheemden uit Oekraïne opvangen is dit op een begrijpelijke manier uitgelegd in de [Handreiking POO](#).

Het beëindigen van het leefgeld

De verstrekking van het leefgeld wordt beëindigd:

- Wanneer een ontheemde verhuist naar een andere gemeente en zich daar in de BRP inschrijft.
 - *De ontheemde dient zijn verhuizing te melden bij de gemeentelijke (of particuliere) opvang. Bij verhuizing naar een andere gemeente dient een ontheemde zich bovendien binnen vijf werkdagen als inwoner te registreren bij de nieuwe woongemeente. Indien een ontheemde zich in een andere gemeente (lees: B) inschrijft in de BRP, zal hij bij de gemeente waar hij eerder stond ingeschreven (lees: A) automatisch worden uitgeschreven uit de BRP. De gemeente kan op basis van de uitschrijving van de BRP ook zorgen voor de beëindiging van het leefgeld. Immers, de ontheemde kan in zijn nieuwe woonplaats (gemeente B) aanspraak maken op verstrekkingen.*
- Wanneer een ontheemde zelfstandig gaat wonen.
 - *De ontheemde verhuist van een gemeentelijke of particuliere opvang naar een eigen woonruimte, bijvoorbeeld een zelf of door een gezinslid gehuurde woning of zelfstandig gekochte woning. Hij heeft geen recht meer op verstrekkingen. De binnengemeentelijke verhuizing moet ook gemeld worden bij de BRP.*
 - *Indien de ontheemde de opvang verlaat zonder de gemeente hiervan in kennis te stellen, kan de gemeente de verstrekking eenzijdig beëindigen. Het beëindigen van het leefgeld geschiedt met ingang van de eerste van de volgende kalendermaand, van een verrekening (al dan niet tussen gemeenten) is in beginsel geen sprake.²*

² [Circulaire Vertrek en gevolgen voorzieningen Regeling Opvang Oekraïense Ontheemden \(ROOO\) | Circulaire | Rijksoverheid.nl](#)

- Indien de ontheemde inkomen heeft uit arbeid. Met ingang van 1 februari 2023 geldt tevens dat de burgemeester de financiële toelage geheel of ten dele kan stopzetten voor het hele gezin als een meerderjarig gezinslid inkomen uit arbeid ontvangt.
 - Om de regeling zo snel mogelijk te kunnen uitvoeren is deze beëindigingsgrond zo eenvoudig mogelijk vormgegeven. Wanneer de ontheemde inkomsten uit arbeid heeft en dit bij de burgemeester bekend is geworden, stopt de burgemeester de verstrekkingen geheel of ten dele vanaf de eerste dag van de daaropvolgende maand voor het hele gezin.

Vergoeding voor het gastgezin

Het gastgezin krijgt van de overheid geen financiële vergoeding voor het opvangen van vluchtelingen uit Oekraïne. Wel kunnen gast en gastgezin op vrijwillige basis afspraken maken over een financiële bijdrage als tegemoetkoming in de woon- en energielasten. Dit bedrag mag nooit hoger zijn dan de wooncomponent die de gast ontvangt.

8. Gezondheidszorg

Eerstelijnszorg en doorverwijzing

Als uw gast gezondheidszorg nodig heeft en het is geen noodgeval, dan kunt u aan uw eigen huisarts vragen of uw gast langs mag komen voor eerstelijns hulp. De huisarts kan uw gast, als het nodig is, doorsturen naar specialisten voor verdere zorg. Ook bij psychologische problemen kan de huisarts doorverwijzen. Bij een bevalling of problemen rondom de zwangerschap kan uw gast terecht bij een verloskundige of gynaecoloog. Is uw gast in levensgevaar, bel dan direct 112.

De meeste kosten van de gezondheidszorg aan Oekraïense vluchtelingen worden vergoed door de Regeling Medische zorg ontheemden uit Oekraïne (RMO)³. Vluchtelingen uit Oekraïne hebben recht op medische zorg die in het basispakket zit. Naast de zorg uit het basispakket wordt ook bepaalde zorg buiten het basispakket (beperkt) vergoed, zoals mondzorg bij acute pijnklachten, anticonceptie en abortuszorg. Welke zorg vergoed wordt is te vinden op www.rmoekraïne.nl (hierop is ook de RMO in het Oekraïens te vinden).

Psychologische hulp

Het Loket Ontheemden Oekraïne PSH (LOOP) is aanspreekpunt over psychosociale hulpverlening (PSH) aan vluchtelingen uit Oekraïne voor gemeenten en zorgverleners. Dit loket kan helpen met informatievragen en het vinden van passend aanbod.⁴

Vluchtelingen die zelf psychische hulp zoeken, kunnen het beste eerst contact opnemen met de huisarts. Raadpleeg de website voor meer informatie over PSH in de link [PSH aan vluchtelingen uit Oekraïne](#)

Wanneer u aandacht besteedt aan de gezondheid en de psychosociale aspecten, zijn de volgende uitgangspunten van belang:

- Bied erkenning voor de grote inzet die er gepleegd is.
- De impact van de inzet verschilt per persoon. Iedereen heeft in principe voor zichzelf een goede manier om met die impact om te gaan. Sommigen zullen het eenvoudig af kunnen sluiten, voor anderen duurt dat mogelijk wat langer maar zij kunnen hiermee zelf goed omgaan.
- Een aantal mensen zal direct na de inzet meer moeite hebben met 'omschakelen' of stress- en vermoeidheidsklachten ervaren. Dit zijn normale reacties op een intensieve periode. Geruststellende informatie ('dit is niet abnormaal') en handelingsperspectieven (tips om de balans te herstellen), kunnen voor deze mensen ondersteunend werken.

Enkele mensen ervaren op langere termijn de impact van de inzet. Soms heeft dat te maken met herinneringen die het oproept aan eerdere ingrijpende ervaringen die ze hebben meegemaakt. Voor deze mensen is het goed om een aanspreekpunt aan te wijzen, bijvoorbeeld de huisarts.

³ Als uw gast niet is ingeschreven in de Basisregistratie Personen (BRP) met code 46, dan geldt de Subsidieregeling medisch noodzakelijke zorg aan onverzekerden. Een startkwalificatie is een diploma op havo-, vwo-, mbo-2-, 3 of 4

⁴ Loket Ontheemden Oekraïne PSH – Ondersteuning professionals ontheemden Oekraïne www.loketoekraïnepsh.nl

Jeugdgezondheidszorg

Vluchtelingen uit Oekraïne tot 18 jaar oud kunnen gratis gebruikmaken van de Jeugdgezondheidszorg (JGZ) in Nederland. De JGZ probeert deze kinderen zo snel mogelijk in beeld te krijgen. Na onderzoeken op lichamelijk, cognitief en psychosociaal gebied besluiten de JGZ-professionals of er extra ondersteuning, hulp of zorg nodig is.

Verder zorgt de JGZ voor:

- vaccinaties volgens het Rijksvaccinatieprogramma.
- onderzoeken bij pasgeboren baby's (hielprik en gehoorscreening).
- het volgen van de groei, gezondheid en ontwikkeling van vluchtelingenkinderen uit Oekraïne tot 18 jaar.

Een landelijk overzicht van JGZ-locaties staat op [Zorgkaart Nederland](#).

Zorgverzekering

Normaal gesproken moet iedereen die in Nederland werkt een zorgverzekering afsluiten. Voor vluchtelingen uit Oekraïne geldt een uitzondering: zij hoeven geen zorgverzekering af te sluiten. Vluchtelingen uit Oekraïne vallen onder de Regeling Medische zorg ontheemden uit Oekraïne (RMO).⁵ Dankzij de RMO hebben ze recht op medische zorg die in het basispakket zit. Naast de zorg uit het basispakket wordt ook bepaalde zorg buiten het basispakket (beperkt) vergoed, zoals mondzorg bij acute pijnklachten, anticonceptie en abortuszorg. Vluchtelingen hoeven niet voor de RMO te betalen. Voor meer informatie kunt u kijken op [Informatie voor Zorgverleners - Zorgverleners -RMOekraïne \(rmoekraïne.nl\)](#).

Vaccinaties

Kinderen uit Oekraïne die zijn ingeschreven in de BRP krijgen van het RIVM een uitnodiging voor de vaccinaties van het Rijksvaccinatieprogramma. Onder andere voor de inentingen tegen polio, mazelen en rode hond. Deze vaccinaties zijn gratis.

Meer informatie

Meer informatie over gezondheidszorg voor vluchtelingen uit Oekraïne vindt u op <http://www.rijksoverheid.nl/onderwerpen/opvang-vluchtelingen-uit-oekraïne/ondersteuning-in-nederland/zorg-en-gezondheid>.

⁵ Als uw gast niet is ingeschreven in de Basisregistratie Personen (BRP) met code 46, dan geldt de Subsidierегeling medisch noodzakelijke zorg aan onverzekerden. Een startkwalificatie is een diploma op havo-, vwo-, mbo-2-, 3 of 4

9. Onderwijs

Voorschoolse educatie

Kinderen van vluchtelingen uit Oekraïne in Nederland gaan vanaf 4 jaar naar school. Om een betere start te maken op de basisschool helpt de Rijksoverheid gemeenten in het aanbieden van extra begeleiding aan Oekraïense peuters in de leeftijd van 2,5 tot 4 jaar. Dit wordt ook wel voorschoolse educatie genoemd. Peuters zijn dan spelenderwijs bezig met de Nederlandse taal en sociaal-emotionele vaardigheden.

Gemeenten ontvangen de extra middelen voor voorschoolse educatie via een [specifieke uitkering \(SPUK\)](#).

Wilt u meer weten over voorschoolse educatie? Dan kunt u het best contact opnemen met uw gemeente.

Kinderen en jongeren aanmelden op school

Kinderen van vluchtelingen uit Oekraïne hebben recht op onderwijs én een leerplicht. De leerplicht geldt voor alle kinderen in de leeftijd van 5 tot 16 jaar. Jongeren die nog geen startkwalificatie⁶ hebben behaald moeten tot hun 18e ingeschreven staan op een onderwijsinstelling en ook naar deze school toe gaan. Juist in de moeilijke situatie waarin zij nu zitten, is het belangrijk dat kinderen en jongeren weer zo snel mogelijk hun leven kunnen oppakken. Onderwijs helpt hen om de Nederlandse taal en andere vakken te leren, andere kinderen of jongeren te ontmoeten en de draad weer op te pakken.

Als gastgezin kunt u de ouder(s) van deze kinderen helpen om een school voor hun kind(eren) te vinden. Ouders of voogden mogen hun kind aanmelden op een school naar keuze. Dit kan ook een 'reguliere' school zijn. De school laat de leerling toe als er plek is. Voor kinderen en jongeren die de Nederlandse taal nog niet spreken en nog niet bekend zijn in het Nederlandse onderwijs, bestaat er ook speciaal nieuwkomersonderwijs, waar veel NT2 les wordt gegeven. Dat zijn in het basisonderwijs nieuwkomersscholen of taalklassen. In het voortgezet onderwijs zijn dit internationale schakelklassen (isk). Deze scholen hebben ervaring met het lesgeven aan nieuwkomers. Ze hebben waar nodig ook aandacht voor het verwerken van trauma's. Deze scholen begeleiden de kinderen naar het reguliere of speciale (vervolg)onderwijs, zodra een kind hier klaar voor is.

Ouders kunnen kinderen meteen bij een nieuwkomersschool aanmelden. Een reguliere school kan de ouders ook aanraden om daarvoor te kiezen. Als u niet weet bij welke school een kind terecht kan, neem dan contact op met uw gemeente. De gemeente bekijkt dan samen met de ouders waar er een plek beschikbaar is. Mogelijk kan de gemeente helpen met leerlingenvervoer, als dat nodig is vanwege de afstand tot de school.

Het kan zo zijn dat er niet meteen voldoende plaatsen zijn binnen het nieuwkomersonderwijs. Sinds het voorjaar van 2022 zijn er voor kinderen en jongeren uit Oekraïne daarom ook tijdelijke scholen ingericht, waar zij het eerste deel van de basisschool of middelbare school kunnen volgen. Meer informatie vindt u op www.onderwijsvooroeukraine.nl.

⁶ Een startkwalificatie is een diploma op of vergelijkbaar aan havo-, vwo-, mbo-2- of hoger niveau. Via Nuffic kan worden nagegaan of een diploma uit Oekraïne aan dit niveau voldoet.

Middelbaar beroepsonderwijs

Vluchtelingen uit Oekraïne mogen worden ingeschreven in het middelbaar beroepsonderwijs. Wel moeten aspirant-studenten - afhankelijk van hun leeftijd en het opleidingsniveau dat zij willen volgen - aan bepaalde eisen voldoen. Wanneer iemand geen Nederlands diploma heeft dat toelatingsrecht geeft, kan de school een toelatingsonderzoek uitvoeren. Voor meer informatie kunnen vluchtelingen uit Oekraïne het beste contact zoeken met de onderwijsinstelling.

Hoger onderwijs

Om een studie aan een hoger onderwijsinstelling te mogen volgen (hogeschool of universiteit) moet een kandidaat-student aan bepaalde eisen voldoen. Elke student wordt persoonlijk beoordeeld, waarbij in ieder geval gekeken wordt naar de hoogst behaalde (voor)opleiding en de taalkennis (Engels en/of Nederlands). Het is aan te raden om direct contact op te nemen met een instelling waar men de studie wil gaan volgen.

Volwassenenonderwijs

Vluchtelingen uit Oekraïne van 18 jaar en ouder kunnen in Nederland volwassenenonderwijs volgen. Zij mogen meedoen aan het bestaande cursusaanbod van gemeenten. Ook kunnen gemeenten cursussen Nederlandse taal en andere educatieve cursussen aanbieden voor vluchtelingen uit Oekraïne. Minister van Gennip van het Ministerie van Sociale Zaken en Werkgelegenheid (SZW) heeft in februari 2023 bekend gemaakt dat gemeenten 15 miljoen euro krijgen om Oekraïense vluchtelingen op een laagdrempelige manier lessen Nederlands aan te bieden. Voor meer informatie kunt u contact opnemen met uw gemeente.

Informatie over onderwijs aan Oekraïense vluchtelingen raadpleeg de website [Rijksoverheid.nl Onderwijs aan Oekraïense vluchtelingen](https://rijksoverheid.nl/onderwijs-aan-oekraïense-vluchtelingen)

10. Werken

Werkgevers mogen vluchtelingen uit Oekraïne die onder de Richtlijn Tijdelijke Bescherming vallen in loondienst nemen zonder dat zij een tewerkstellingsvergunning hebben. Dat geldt sinds 1 april 2022. Wel moeten werkgevers tenminste twee dagen van tevoren bij het UWV melden dat zij een vluchteling uit Oekraïne in dienst nemen. Het doel van deze meldplicht is om zicht te houden op de vluchtelingen uit Oekraïne die tijdelijk bescherming krijgen aangeboden.

Let op: sinds 1 november 2022 kan een vluchteling alléén laten zien dat hij onder de Richtlijn Tijdelijke Bescherming valt als hij in het bezit is van een sticker of O-document in combinatie met de brief van de IND. Deze verblijfsbewijzen en brieven worden afgegeven door de IND. Alleen met deze documenten kan de vluchteling laten zien dat hij mag werken in loondienst zonder tewerkstellingsvergunning.

Het leefgeld stopt wanneer de gast zelf geld gaat verdienen door het werk dat hij of zij is gaan doen. Sinds 1 februari 2023 kan de gemeente het leefgeld stopzetten voor het hele gezin als een meerderjarig gezinslid inkomen ontvangt uit werk. Als het minderjarige gezinslid een bijbaan heeft zal zijn leefgeld wel stopgezet worden, maar heeft dit geen invloed op het leefgeld van de andere gezinsleden.

Voor vluchtelingen uit Oekraïne is het ook mogelijk om vrijwilligerswerk te doen. De organisatie moet dan wel een vrijwilligersverklaring hebben (zie: Werkvergunning uitzonderingen | www.werk.nl). Daarnaast mogen zij stage lopen als er een overeenkomst is tussen de stagiair, werkgever en opleiding.

Daarnaast is het belangrijk dat u vluchtelingen uit Oekraïne helpt om zich in te schrijven bij de gemeente. Na hun inschrijving zijn ze bij de gemeente bekend en kunnen zij op een veilige en legale manier gaan werken. Verder kunt u ze wijzen op informatie over gezond en veilig werken: www.workinnl.nl

Heeft u specifieke vermoedens of vragen over arbeidsuitbuiting, dan kunt u terecht bij FairWork.

11. Aansprakelijkheidsverzekering

Veel vluchtelingen uit Oekraïne die in een gastgezin verblijven, zijn meeverzekerd op de aansprakelijkheidsverzekering van het gastgezin. De verzekeraar ziet hen als logés. Is er schade aan de woning of inboedel van het gastgezin, dan moet het gastgezin eerst aanspraak maken op de eigen woonhuis- of inboedelverzekering. Verzekeraars die zijn aangesloten bij het Verbond van Verzekeraars hebben afgesproken dat dit geen gevolgen heeft voor de premie.

Als de aansprakelijkheidsverzekering, woonhuisverzekering of inboedelverzekering (dit hangt af van de veroorzaakte schade) van het gastgezin geen dekking biedt, kan het gastgezin een eis indienen via de gemeente. Op grond van de Regeling opvang ontheemden Oekraïne (RooO) is elke gemeente namelijk verplicht om een verzekering tegen de financiële gevolgen van wettelijke aansprakelijkheid af te sluiten voor vluchtelingen uit Oekraïne in de particuliere opvang. Op welke manier dit precies geregeld is, hangt af van de verzekeraar waarmee de gemeente afspraken heeft (en natuurlijk de bijbehorende polisvoorwaarden):

- **Centraal Beheer Achmea:** volgt de regels m.b.t. aansprakelijkheid van de Vrijwilligersverzekering.
- **Melior en AxaXL:** volgt de werkwijze m.b.t. aansprakelijkheid zoals die ook is afgesproken voor de gemeentelijke opvang van vluchtelingen uit Oekraïne.

AxaXL en Centraal Beheer Achmea bieden deze uitbreiding aan gemeenten gratis aan. Melior heeft sinds 1 januari 2023 de uitbreiding in de contractuele jaarlijkse premie-indexatie verwerkt. Als u als gastgezin wilt weten welke situatie in uw gemeente geldt, dan kunt u contact opnemen met uw gemeente.

12. Uitkeringen en toeslagen van het gastgezin

Als u een vluchteling uit Oekraïne (tijdelijk) in huis opneemt, kan dit invloed hebben op uw eigen uitkeringen, toeslagen of lokale heffingen. Hieronder leggen we per uitkering, toeslag of heffing uit wat de gevolgen kunnen zijn. Als de verblijfsstatus van de inwonende ontheemde Oekraïner verandert heeft dit mogelijk negatieve financiële gevolgen voor uitkeringen en toeslagen van het gastgezin. Het kabinetsbeleid is erop gericht dat het aanbieden van Particuliere Opvang geen nadelige consequenties mag hebben voor toeslagen en uitkeringen die het gastgezin ontvangt.

Bijstandsuitkering

Een tijdelijke verblijf van een gast heeft geen gevolgen voor de hoogte van uw bijstandsuitkering. De kostendelersnorm geldt op dit moment (in ieder geval tot 4 maart 2024) niet bij de opvang van vluchtelingen die leefgeld ontvangen. Ontvangt de vluchteling een volledige bijstandsuitkering, dan kan de gemeente besluiten om de kostendelersnorm wel toe te passen. Als u een vluchteling opvangt, moet u dat bij de gemeente melden. Ook moet u het melden als uw gast een vrijwillige bijdrage betaalt in de kosten. Het is aan de gemeente om vast te stellen of er sprake is van tijdelijk verblijf.

Kostendelersnorm

Als u een woning deelt met meer volwassenen, dan wordt uw bijstandsuitkering aangepast. Die regel heet de kostendelersnorm. Hoe meer personen van 27 jaar of ouder in uw woning wonen, hoe lager uw bijstandsuitkering. Het Ministerie van SZW heeft bepaald dat de kostendelersnorm niet hoeft te worden toegepast bij de opvang van vluchtelingen in crisissituaties. Raadpleeg de [website](#) voor meer informatie inzake de kostendelersnorm.

Uitkering via de Sociale Verzekeringsbank (AOW, Anw, AIO)

Het opvangen van vluchtelingen uit Oekraïne heeft geen invloed op uw uitkering van de Sociale Verzekeringsbank. Als u een uitkering van de Sociale Verzekeringsbank ontvangt, moet u bij die bank melden dat u een vluchteling in huis opneemt. Ook moet u daar aangeven of uw gast een vrijwillige bijdrage (maximaal 93 euro) betaalt. Dat kan schriftelijk, telefonisch of via MijnSVB. De overheid wil zo voorkomen dat uw uitkering omlaag gaat door het verblijf van uw gast.

Uitkering van UWV

Als u een gast uit Oekraïne opvangt, heeft dit meestal geen gevolgen voor uw uitkering van het UWV. Bij vragen over uw persoonlijke situatie kunt u contact opnemen met UWV.

Toeslag(en)

Het is niet de bedoeling dat u als gastgezin minder toeslag ontvangt doordat u een vluchteling uit Oekraïne opvangt. Denk aan huurtoeslag, zorgtoeslag of kinderopvangtoeslag. Het is daarvoor wel van belang dat uw gasten staan ingeschreven in de Basisregistratie Personen (BRP). Als u toch een brief ontvangt over een verandering in uw huishouden, of als u vragen heeft over uw persoonlijke situatie, dan kunt u contact opnemen met de Belastingtelefoon.

Gemeentelijke belasting en waterschapsbelasting

Aan de gemeente betaalt u een aantal heffingen. Sommige heffingen, zoals die voor afvalstoffen en voor het riool, verschillen per huishouden. Hoe meer mensen uw huishouden telt, hoe meer u betaalt. Ook het waterschap vraagt zulke heffingen, namelijk voor de waterzuivering en voor verontreiniging.

Als u vluchtelingen uit Oekraïne opvangt, kunnen uw heffingen voor de gemeente en voor het waterschap hoger worden. Denk bijvoorbeeld aan de afvalheffing, die in sommige gemeenten afhankelijk is van het aantal personen in een huishouden. Aan deze extra kosten kan uw gast bijdragen met de wooncomponent uit het leefgeld. Het is belangrijk dat u hierover duidelijke afspraken maakt met uw gast voordat u gaat samenwonen.

De verhoging van de heffingen gaat volledig automatisch. Als een alleenstaande bewoner één of meer vluchtelingen uit Oekraïne in huis neemt en daardoor een hogere belastingaanslag ontvangt, kan hij of zij contact opnemen met de gemeente of het waterschap.

13. Huisdieren

Sommige vluchtelingen uit Oekraïne hebben een huisdier meegenomen. Als gastgezin kunt u bij de inschrijving aangeven of u een vluchteling met een huisdier wilt opvangen. Het is goed om te weten dat er speciale regels gelden voor het invoeren van huisdieren vanuit Oekraïne.

Afspraken over dieren uit Oekraïne

Oekraïne is geen lid van de EU. In verband met risico's voor dier en mens gelden er strenge regels voor de import van dieren naar een EU-land. Zo is Oekraïne een land met een hoog risico op de gevaarlijke ziekte rabiës (hondsdolheid), die ook besmettelijk is voor mensen. Hondsdolheid kan dodelijk aflopen als er niet op tijd wordt ingegrepen.

Verplicht bezoek aan de dierenarts

Voor alle dieren die vanuit Oekraïne in Nederland aankomen, is een bezoek aan de dierenarts verplicht. U kunt hiervoor contact opnemen met een dierenarts in uw gemeente. De dierenarts controleert of het dier rabiës heeft. In dat geval kan de arts extra zorg bieden: bijvoorbeeld een gezondheidscontrole, plaatsing van een chip en registratie inclusief een Europees paspoort, vaccinatie tegen rabiës of ontworming.

Zorg voor een veilige plek

Zorg thuis voor een veilige plek voor het dier. Bijvoorbeeld een schuilplek of een af te dekken hok. Dieren uit Oekraïne hebben mogelijk veel meegemaakt, zoals extreem geluid. De dieren kunnen hierdoor anders reageren dan normaal.

In quarantaine

Totdat duidelijk is dat het dier geen rabiës heeft, moet het dier thuis in quarantaine gehouden worden. Katten moeten binnen blijven zonder contact met andere dieren. Honden worden aan de lijn uitgelaten. Dit kan een aantal maanden duren. Bij de quarantaine moet óók lichamelijk contact met het gastgezin en andere dieren in huis worden vermeden. Gastgezinnen moeten dus voorzichtig zijn in het contact met de dieren. Heeft het dier iemand gebeten of gekrabbd, dan moet die persoon zich meteen melden bij een huisarts of bij de spoedeisende hulp. Meer informatie vindt u via:

- de Nederlandse voedsel- en warenautoriteit: [Informatie voor vluchtelingen met hun huisdier vanuit Oekraïne en Rusland en voor personen waar het dier verblijft | Oorlog in Oekraïne | NVWA](#).
- Universitair dierenziekenhuis: [Universitair Dierenziekenhuis | Adviezen Gedragskliniek voor dieren uit Oekraïne \(diergeneeskunde.nl\)](#).
- Hulp voor dieren uit Oekraïne: <https://dierenhulpoeukraïne.nl/>.

14. Kind geboren in Nederland

Als een vluchteling uit Oekraïne in Nederland een kind krijgt, moet dit kind op de gewone manier worden aangegeven bij de gemeente waar het is geboren. Bij een geboorteaangifte wordt meestal een kopie of afschrift van de geboorteakte meegegeven. Een internationaal document met de gegevens wordt niet standaard meegegeven, maar dit kan uw gast wel aanvragen tegen betaling van leges.

Is het kind geboren in een andere gemeente dan waar de ouder(s) momenteel in het gastgezin verblijven, dan moet de ouder aangifte doen van het geboren kind in de gemeente waar het kind is geboren. Hierbij is het wel van belang dat het kind op hetzelfde adres als dat van de ouders wordt ingeschreven. Hiervoor kunt u ook contact opnemen met de gemeente van uw woonplaats.

Is het kind geboren nadat de vluchteling uit Oekraïne asiel heeft aangevraagd bij de IND? Dan moet(en) de ouder(s) de geboorte van het in Nederland geboren kind doorgeven aan de IND. Dit kan op [het formulier M35-J](#). Stuur dit ingevulde formulier met een kopie van de geboorteakte op naar: IND Directie Asiel & Bescherming, Postbus 17, 9560 AA Ter Apel.

15. Als iemand overlijdt

Naarmate de oorlog in Oekraïne voortduurt en het aantal vluchtelingen toeneemt, zal ook het aantal vluchtelingen uit Oekraïne dat in ons land komt te overlijden toenemen. Meer praktische informatie over dit onderwerp is te vinden op de site van de VNG: [Hulp aan Oekraïense vluchtelingen bij overlijdensgevallen | VNG](#).

16. Contact met de Oekraïense ambassade

Adres

Zeestraat 78
2518 AD 'S-Gravenhage
Netherlands

Antwoorden op **Frequently Asked Questions** kunt u vinden op de website van de ambassade: <https://netherlands.mfa.gov.ua/konsulski-pitannya/faq>

Werkuren van de Consulaire afdeling: **09:00 – 13:00u**

Alle consulaire diensten worden **alleen op afspraak** aangeboden. Personen kunnen online een afspraak maken via <https://go.mfa.gov.ua/>

Telefonische consulten worden aangeboden op werkdagen tussen 14:00 – 15:00u, op telefoonnummer + 31(0)703626095

Noodnummer (**overlijden arrestatie, minderjarige in gevaar**): +31617474607

Vragen m.b.t. consulaire zaken kunt u stellen via consul_nl@mfa.gov.ua

(Voor informatie over paspoorten: zie Hz, p.5)

17. (Particuliere) opvang voor derdelanders

Sommige vluchtelingen die niet de Oekraïense nationaliteit hebben, hadden in Oekraïne een tijdelijke verblijfsvergunning, zoals een werk- of studievergunning, toen de oorlog uitbrak. We noemen deze mensen ook wel derdelanders met tijdelijk verblijf in Oekraïne. Tot 19 juli 2022 kon deze groep mensen zich voor tijdelijke bescherming bij een gemeente melden, daarna niet meer.

Op 17 januari 2024 heeft de Raad van State uitspraak gedaan dat de tijdelijke bescherming voor deze groep derdelanders van rechtswege eindigt per 4 maart 2024. Met de beëindiging van de tijdelijke bescherming en na afloop van de vertrektermijn van 28 dagen eindigt in beginsel ook het recht op opvang. Hierop is de derdelander ook gewezen in het terugkeerbesluit dat door de IND is genomen.

Per 4 maart 2024 valt de groep derdelanders uiteen in de volgende drie categorieën: derdelanders zonder verblijfsrecht, derdelanders met een asielpcedure en derdelanders met een ontvangen of aangevraagde verblijfsvergunning voor studie of werk. Voor meer informatie over wat dit precies betekent voor de opvang van derdelanders verwijzen we u graag door naar: [Derdelanders: rechten derdelanders Oekraïne na stoppen tijdelijke bescherming | Opvang vluchtelingen uit Oekraïne | Rijksoverheid.nl](#).

Colofon

Afzendinggegevens
Programmadirectie Oekraïense ontheemden

Turfmarkt 147
2511 DP Den Haag
Postbus 20301
2500 EH Den Haag
[Opvang vluchtelingen uit Oekraïne | Rijksoverheid.nl](https://rijksoverheid.nl/onderwerpen/opvang-vluchtelingen-uit-oekraïne)